

Treuzkas brezhoneg er familhoù

Katell Chantreau

1. Kinnig ma enklask
2. An treuzkas : elfennoù teorik
3. Peseurt pleustroù treuzkas er familhoù ?
4. Gant petra 'vez levezonet choazoù yezh ar gerent ?
5. Peseurt ster 'vez roet d'an treuzkas ?
6. Penaos skoazellañ an treuzkas er familhoù ?

1. Kinnig ma enklask

1.1. Penaos eo ganet ar raktres-se ?

1.2. Paliou an enklask : teorik ha politik

1.3. Goulennoù enklask

- Peseurt pleustroù treuzkas brezhoneg er familhoù ?
- Gant petra vez levezonet choazoù yezh an tadoù ha mammoù brezhonek ?
- Peseurt ster 'neus an treuzkas evit ar gerent ?

1. Kinnig ma enklask

1.4. Korpus

- Enklask kañtitativ : 5 goulennaoueg

Treuzkas 1	2018	War treuzkas ar brezhoneg	450 tad ha mamm brezhonek
Treuzkas 2	2019	War ar modoù desevel	306 tad ha mamm (Treuzkas 1)
Lise Diwan	2020	Liseidi Diwan, o familh hag ar brezhoneg	314 lisead (99,7%) → 171 tad ha mamm brezhonek
Skolajoù Diwan	2020	6 ^{veidi} Diwan, o familh hag ar brezhoneg	257 skoliad 6 ^{vet} (95,5%) → 150 tad ha mamm brezhonek
*Enklask TMO Rannvro Breizh	2018	War yezhoù Breizh	24 tad ha mamm brezhonek (war 2435 tad ha mamm)

- Enklask kalitativ : 50 atersadenn (25 tad + 25 mamm)

Poblañs studiet : tadoù ha mammoù ganet etre 1970-1995, brezhoneg komzet a-raok ganedigezh ar bugel kentañ.

2. An treuzkas : elfennoù teorik

2.1. Treuzkas danvezel ha treuzkas sevenadurel

Treuzkas : treuz / kas : kas un dra bennak deus un den d'un den all

Treuzkas danvezel : ur postel, un ti, un oberenn arzel

> simpl a-walc'h

> an dra resevet zo heñvel ouzh an dra treuzkaset

Treuzkas didanvezel / sevenadurel : talvoudegezhioù, pleustroù sevenadurel, soñjoù politikel, ur yezh

> luzietoc'h

> bevennoù an objed displann, youl treuzkas emskiantek pe get, an objed resevet (an hêrezh) 'neus ket memes stumm evel an objed treuzkaset

2. An treuzkas : elfennoù teorik

2.2. Treuzkas ur yezh

Ster ordin : komz ur yezh d'ur bugel evit ma vefe kat da gomz ivez (mestroniañ ur c'hod yezhel, barregezh komz)

Met ivez : **sokializadur yezhel** : treuzkas pleustroù, normoù implij, reprezantadurioù, blaz afektivel, liammoù gant ar gumuniezhezh yezhel, gant an istor...

« Un enfant acquiert une connaissance des phrases, non seulement comme grammaticales, mais aussi comme étant ou non appropriées. Il acquiert une compétence qui lui indique quand parler, et aussi de quoi parler, avec qui, à quel moment, ou de quelle manière. » (Hymes)

2. An treuzkas : elfennoù teorik

2.3. Dindan heol ar yezh (l'exposition à la langue)

Padelezh : « affaire de temps, de répétition, d'exercice » (Lahire)

Nerzh ar patromoù familh (l'imprégnation)

Pleustroù tad / mamm, kreñv pe get, unvan pe get

Sk : lenn, sport, komz brezhoneg

Pouez an eskemmoù : selaou / klevet n'eo ket a-walc'h, e'mm zo komz.

« Pour que les enfants acquièrent davantage que les simples rudiments du langage, ils ne doivent pas seulement entendre (ou voir) le langage, mais aussi participer à des activités que ce langage aide à créer. » (Cole)

Sk : bugale vreton 1950-1960, videoioù

2. An treuzkas : elfennoù teorik

2.4. Ur c'hoari meur a aktour ennañ

Aktour pennañ : an tad / mamm a oar ar yezh, an hini a zoug ar c'hapital

- > barregezh da dreuzkas (deskadurezh, preder politikel ha pedagogel)
- > amzer dibres (amzer gant ar vugale, labour, lec'h bevañ, roll desevel)
- > roll ar santimantoù

Eil aktour pennañ : ar bugel

- > barregezh war ar c'homz, emzalc'h, personelezh...

Aktourien all : pried, tud-kozh, skol, mignoned, eontred...

- > a zoug pleustroù, normoù, a-du pe kontrol

An endro / ar gevredigezh :

- > pegen bev eo ar c'hapital da dreuzkas en endro ? Sk : relijion, yezh

2. An treuzkas : elfennoù teorik

2.5. An hêrezh :

Petra 'vo graet gant pod bleunioù Tintin Soaz ?

- > lakaet e-kreiz ar saloñs, bleunioù ennañ ingal ?
- > lakaet en ur c'horn ha sellet outañ ur wech an amzer e koun an dintin garet ?
- > lakaet er grignol ? (kavet ha tapet e vo gant un niz bihan marteze ?)
- > kaset d'al lastezerez ?

Ne c'hellomp ket goût en a-raok petra 'vo graet eus ar brezhoneg gant hon bugale.

An treuzkas = un argerzh war hir amzer
Treuzkas war ober + disoc'h

3. Peseurt pleustroù treuzkas er familhoù ?

3.1. Komz ouzh ar vugale

Peseurt implij eus ar brezhoneg evit komz ouzh ho pugale ?

continuum

Hollvrezhoneg
pe dost

Brezhoneg
50% eus an amzer

Brezhoneg
a-wechoù

James pe dost

3. Peseurt pleustroù treuzkas er familhoù ?

3.1. Komz ouzh ar vugale

Komz a ran brezhoneg ouzh ma bugale...	Kerent Treuzkas 1 (450)	Kerent TMO (24)	Kerent Diwan (316)
Atav pe dost	41 %	0	25 %
50 % eus an amzer	21 %	23 %	18 %
A-wechoù	28 %	41 %	50 %
James pe dost	10 %	36 %	7 %

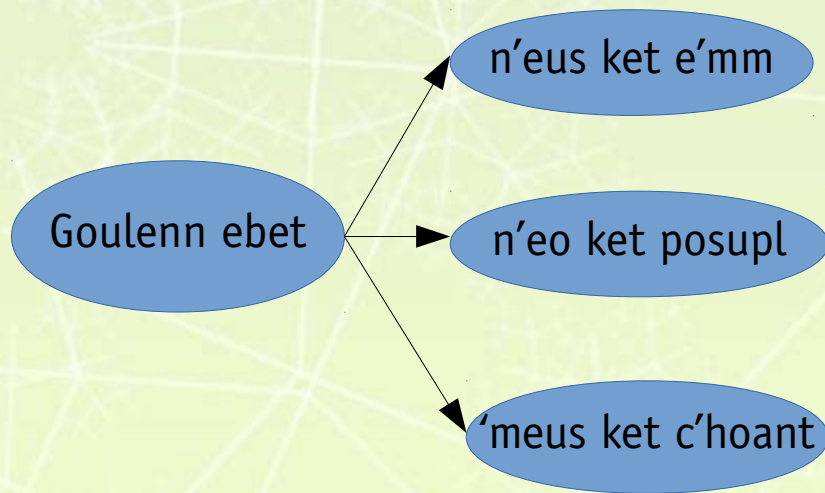
> Ar pleustroù divyezhek (brezhoneg a-wechoù pe hanter amzer) eo ar re ordinañ.

> Etre un drederenn hag ur c'hard eus an tadoù ha mammoù brezhonek a dreuzkase brezhoneg d'o bugale en un doare kreñv pe etre (brezhoneg atav pe hanter amzer) ?

3. Peseurt pleustroù treuzkas er familhoù ?

3.2. Goulenn gant ar vugale

Ha goulenn a rit gant ho pugale komz brezhoneg deoc'h ?

Koupaia : N'em eus ket goulennet gante. Ne gomzont ket din e galleg james.

Axel : Klasket 'meus rediañ anezhi da gomz brezhoneg din met n'eus ket padet, peogwir ne gomze ket din ken.

Ne c'houlennan ket gante kar...

Anjela : Ne fell ket din en em santfent kablus.

Gwen : Ne fell ket din heugañ anezho gant ar brezhoneg.

Elouan : Re vras eo ar striv evito mont da glask ar gerioù ne deuont ket dezho en un doare prim ha naturel.

3. Peseurt pleustroù treuzkas er familhoù ?

3.2. Goulenn gant ar vugale

Ha goulenn a rit gant ho pugale komz brezhoneg deoc'h ?

goulenn ordin

Tugdual : Ma komzont galleg din ne gomprenan ket.

Lenig : Ur frazenn e galleg, laosk a ran da dremen. Pa deu un eil :
« opopop, e brezhoneg mar plij ».

Eilenn : Leuskel a ran amzer dezhi da sevel he frazennoù.

goulenn a-wechoù

Nolwenn : Evit al labour noz e vez en brezhoneg ingal.

Stéphanie : Lâr a ran dezhañ : fentus 'vefe komz brezhoneg evit cheñch.

goulenn en aner

Arzhur : Komzit brezhoneg, o'r ra plijadur din.

Solena : Displegañ a ran dezhañ e vez diaesoc'h din kenderc'hel e brezhoneg ma respont din e galleg.

3. Peseurt pleustroù treuzkas er familhoù ?

3.3. Daou strategiezh disheñvel

Strategiezh unyezhek

- emskiant kreñv eus an talvoudegezhioù disheñvel a vez roet d'ar yezhoù > c'hoant da eilpennañ an traoù
- implij ar yezh gant ar bugel eo an dalc'h > norm implij ar brezhoneg
- pal asumet treuzkas ar yezh d'ar rummad yaouank
- klask « un divyezhegezh heson, a-unvouezh » (De Houwer)

Strategiezh divyezhek

- ne vez ket tennet kont eus an diglosiezh pe n'en em santer ket kreñv a-walc'h evit eilpennañ an traoù
- an divyezhegezh eo an dalc'h (tremen eus ur yezh d'eben)
- deskiñ d'ar bugel liesseurted ar yezhoù
- pouez lakaet war frankiz choaz ar bugel
- implij ret gwelet evel ur riskl bras da freuziñ kalite an darempredoù (Smith-Christmas).

4. Gant petra 'vez levezonet choazoù yezh ar gerent ?

Choazoù « da viken » pe get

Choazoù « azasaet », nebeutoc'h a vrezhoneg alies

Choazoù boaz ha choazoù diouzh degouezh an eskemm

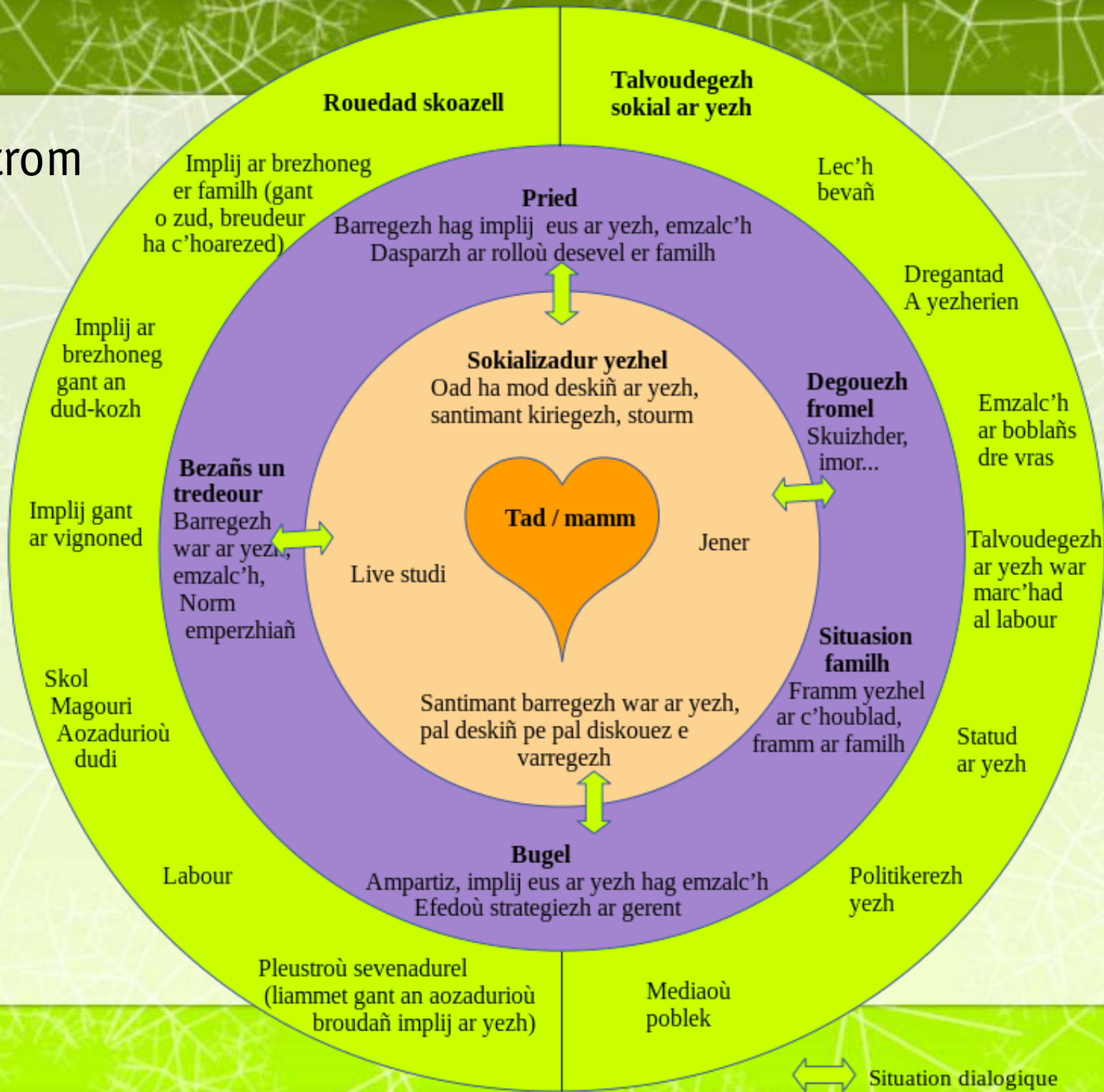
Tri live :

An endro

Degouezh an eskemm

An tad e-unan / ar vamm hec'h-unan

4.1. Patrom

4. Gant petra 'vez levezonet choazoù yezh ar gerent ?

4.2. Ar santimant barregezh

Treuzkas	Live brezhoneg mat	Live mat a-walc'h	Live re verr
Kreñv	59 %	34 %	22 %
Etre	21 %	23 %	16 %
Gwan	15 %	31 %	48 %
N'eus ket	5 %	12 %	15 %

Daou strategiezh pa vez izel a-walc'h al live :

Pal diskouez e varregezh (but de performance) → strategiezh divyezhek. Implij ar brezhoneg pa vez aes dezho (tem, geriaoueg mestroniet, startijenn), ha galleg pa 'vênt lakaet diaes.

Pal deskiñ (but d'apprentissage) → strategiezh unyezhek. Aotreet int d'ober fazioù, da gomz a dreuz, peogwir int kendrec'het e komzfont gwelloc'h-gwellañ dre forzh pleustriñ. Implij degouezh ar babig evit mont war-raok gant ar brezhoneg.

4. Gant petra 'vez levezonet choazoù yezh ar gerent ?

4.3. Ar jener

Treuzkas 1		
Treuzkas	Tadoù	Mammoù
Kreñv	53 %	32 %
Etre	22 %	21 %
Gwan	20 %	34 %
N'eus ket	5 %	13 %

Diwan (lise ha skolajoù)	
Tadoù	Mammoù
36 %	14 %
20 %	16 %
39 %	60 %
5 %	10 %

4. Gant petra 'vez levezonet choazoù yezh ar gerent ?

4.3. Ar jener

Diforc'hioù tadoù / mammoù war meur a zachenn

- > sokializadur yezhel : mod deskiñ, implij brezhoneg gant ar vignoned, santimant barregezh, stourm
- > framm yezhel ar familh
- > stiloù desevel : aotrouniezh, santimant barregezh desevel, amzer gant ar vugale, komz gant ar vugale.

Studioù war ar jener (rolloù sokial roet d'ar merc'hed ha d'ar baotred)

- > paotred : sevel, krouiñ, merañ, teknologiezh ; broudet da fiñval
- > merc'hed : ober war-dro ar re all (*care*), en em soursial ouzh ar re all, dezrevelliñ, reproduiñ, doujañ ; broudet da gomz (ampartiz war ar c'homz).

5. Peseurt ster 'vez roet d'an treuzkas ?

Desevel ar vugale : stummañ personelezh sokial ar bugel, enframmañ sevenadurel, reiñ ostilhoù dezhañ evit prientiñ e dazont.

Dispakañ, bleuniañ : « giz-se on », plijadur, laouenidigezh, deskiñ brezhoneg pelloc'h, liamm tost gant ar bugel.

Mont da heul un istor familh : reiñ priz da choazoù e dud / e dud-kozh ha kenderc'hel gante, ezteurel e anaoudegezh hag e garantez, lealded, kempenn ur c'hloazadenn familh.

Stourm evit dazont ar brezhoneg (ha dazont Breizh) : santimant kiriegezh yezhel, strategiezh rezistañs a-enep ar Stad c'hall / a-enep ar *main stream*, raktres sevenadurel kentoc'h evit raktres politikel, reiñ un dazont posupl d'un identelezh breizhat stroll.

6. Penaos skoazellañ an treuzkas ?

6.1. Diaesterioù an tadoù ha mammoù brezhonek

- An disurentez yezhel
- An digenvezded
- Sell ar re all

Penaos skoazellañ ha kreñvaat an treuzkas brezhoneg er familhoù gant an tadoù hag ar mammoù a fell dezho treuzkas ?

Diskoulmoù = respont d'an diaesterioù menneget gant ar gerent.

6. Penaos skoazellañ an treuzkas ?

6.2. Pemp pal

1. Krouiñ ha buheziñ rouedadoù lec'hel tadoù ha mammoù brezhonek
2. Kreñvaat barregezhioù yezh hag emouestl ar re yaouank hag ar gerent yaouank brezhonek
3. Enrollañ ar priedoù divrezhonek en treuzkas
4. Brudañ, liesaat hag aesaat implij ar produioù sevenadurel brezhonek
5. Brudañ an treuzkas er familhoù dre an diskourioù foran

Labour zo !
Trugarez deoc'h

www.treuzkas.net